

Likestillingens siste skanse?

Det har vært hevdet at kjøp av gaver til familie og venner er det området der likestillingen kanskje har kommet kortest. Det er vanligvis kvinner som sørger for slike innkjøp. Mange vil nok nikke bekræftende til dette. Men, som denne artikkelen viser, er navneskikker ved ekteskapsinngåelse et annet område som konkurrerer om likestillingens jumboplass: Fremdeles er det et mindretall av kvinner som beholder sitt etternavn når de gifter seg.

*Turid Noack og
Kenneth Aarskaug Wiik*

"... det er hverken naturlig eller hensiktsmessig, at mann og hustru fører forskjellige slektsnavn." (Inst. O. VIII (1922:3). Slik het det for mer enn 80 år siden i innstillingen til vår første navnelov. Siden den gang har det skjedd flere endringer på vei mot likestilling i navnevalg (se boks om lovverket). Lovgivningen er ikke lenger noen hindring for full likestilling på dette området. Men hvor likestilte er vi i praksis? Hvor mange kvinner velger å beholde sitt eget navn alene, hvor mange menn tar konas etternavn og hvor mange par satser på å bruke begge etternavn?

Når ble det påbudt med arvelige slektsnavn ...

I dag er det en selvfølge at alle har et fast arvelig etternavn. De første faste slektsnavnene i Norge ble registrert i overklassen i de største byene så tidlig som på 1500-tallet, men de moderne navneskikkene med faste, arvelige etternavn var ikke allment utbredt i den norske bybefolkningen før i andre halvdel av 1800-tallet (Utne 2002). På landsbygda holdt en lenger fast på de gamle navneskikkene med bruk av patronymer, det vil si farens fornavn med *sen-* eller *datter-*ending, som etternavn. Også yrkestittel, eller gårdsnavn, plassert bak eller foran personnavnet, var vanlig i grisgrendte strøk fram til 1923, da den moderne navnepraksisen med faste etternavn ble lovfestet (Utne 2002; NOU 1:2001).

... og at gifte kvinner skulle ha mannens slektsnavn?

Skikken med at kvinner bytter til mannens etternavn ved giftermål, er heller ikke spesielt gammel. Riktignok var det enkelte kvinner som brukte mannens etternavn så tidlig som i andre halvdel av 1700-tallet, men det var først med overgangen til faste arvelige slektsnavn at dette ble vanlig. Før den tid beholdt de aller fleste kvinner sine føreketenskapelige etternavn, som oftest patronymer, eller personlige tilnavn, livet ut.

Navneskifte ved giftermål var en kontinental skikk med lange tradisjoner i adelen og overklassen, blant annet i Tyskland og Danmark. Også hos oss var det de bedrestilte lag av befolkningen som først innførte skikken med å skifte til mannens slektsnavn, og fra midten av 1800-tallet og utover tok majoriteten av kvinner fra høyere sosiale lag i byene mannens navn når de giftet seg (Utne 2002:5, NOU 1: 2001:56).

Turid Noack er forsker i Statistisk sentralbyrå, Seksjon for demografi og leveårsforskning (turid.noack@ssb.no).

Kenneth Aarskaug Wiik er førstekonsulent i Statistisk sentralbyrå, Seksjon for demografi og leveårsforskning (kenneth.aarskaug.wiik@ssb.no).

På begynnelsen av 1900-tallet hadde skikken med navnebytte fått feste i store deler av landet og i de fleste lag av befolkningen (Utne 2002). Med den nye navneloven ble gifte kvinner pålagt å ta mannens slektsnavn. Praktiske problemer med den varierende navnebruken opp gjennom historien ble brukt som begrunnelse for den nye loven. Dette var før innføringen av personnummer, så ett fast etternavn per familie lettet statens registreringsarbeid betraktelig (NOU 1:2001).

Skikken med å overta mannens etternavn er langt fra universell. For eksempel har det i Spania aldri vært vanlig å ta mannens etternavn. Der brukes både mors og fars slektsnavn som etternavn, og det endres ikke ved giftermål. Et annet eksempel er Island, der patronymer fortsatt er den vanligste formen for etternavn. I den grad navnebytte ved giftermål forekommer, vil det som regel være kvinner som gifter seg med en mann med et sjeldent, ikke-islandsk etternavn (NOU 1:2001:24 og 120, Thørnblad 2003).

Ingen statistikk over valg av etternavn

Navneloven av 1923 innførte som hovedregel at kvinner skulle skifte til mannens etternavn ved giftermål, men hun kunne fortsatt beholde sitt pikenavn som mellomnavn (se boks om lovverket). Det kunne gjøres unntak, men i mange år forutsatte det en begrunnet søknad og samtykke fra ektemannen. Så lenge dette var ordningen, tok nok de aller fleste kvinner ektemannens etternavn. Presise tall for hvor mange som etter å ha sendt inn en søknad, fikk lov til å beholde sitt pikenavn, finnes ikke etter det vi kjenner til. Først og fremst gjaldt det nok kvinner som allerede før giftermålet var godt kjente under sitt eget navn, som for eksempel kunstnere og andre i frie yrker (Utne 2002).

Reglene ble etter hvert lempet på, og fra 1964 kunne alle kvinner som ønsket å beholde sitt eget navn etter giftermålet, nøye seg med å krysse av for dette i vigselspapirene. Imidlertid fikk kvinnen fortsatt automatisk mannens

etternavn dersom hun ikke meldte fra i forkant av vielsen (NOU 1: 2001).

I 1979 ble regelen om at kvinner skulle ta ektemannens navn opphevet, og det ble innført full likestilling mellom kvinner og menn i valg av etternavn ved giftermål.

Med andre ord ble det åpnet opp for at også mannen kunne overta kvinnens navn.

I 2003 kom en ny navnelov. Den åpnet for å lage et nytt felles etternavn, enten et bindestreksnavn basert på

ektefellenes føreketenskapelige etternavn, eller et helt nytt felles navn (lov om personnavn 2003). Samtidig fikk også samboere mulighet til å ta hverandres etternavn. Kravet er at de har felles barn, eller har bodd sammen i minst to år.

Lovverket

Før navneloven i 1923 kunne en kvinne som giftet seg, enten ta ektemannens slektsnavn (felles slektsnavn) eller beholde sitt eget føreketenskapelige slektsnavn. Et tredje alternativ var å holde på eget slektsnavn foran mannens (eget slektsnavn som mellomnavn).

1923: Egen navnelov påla fast slektsnavn for alle nordmenn. Ved giftermål skulle kvinner ta mannens etternavn ved ekteskap. Loven gjorde det også klart at barna skulle overta farens navn. Kun i spesielle tilfeller kunne kvinnen bære det slektsnavnet hun hadde hatt som ugift. I 1923 ble en eventuell navnebevilling gitt mot et gebyr på 40 kroner, tilsvarende rundt 800 kroner i 2004.

1949: Kvinner fikk generell adgang til å søke om å beholde sitt eget navn. Slike søknader ble først innvilget etter at ekteskapet var inngått, og forutsatte samtykke fra ektemannen (NOU 2001:1).

1964: Ordningen om at kvinner måtte søke om å få beholde eget slektsnavn opphører. Kvinner som ønsket å beholde eget slektsnavn trengte nå bare å gi melding om dette før vielsen. Dersom det ikke ble gjort, fikk de automatisk mannens navn.

1979: Ny lovendring som påla begge parter å velge hvilket navn de ville ha etter at ekteskapet var inngått, felles slektsnavn eller beholde slektsnavnet en allerede hadde.

2003: Ny navnelov. Mulighet for å bruke begge etternavn kombinert med bindestrek som nytt etternavn. Også samboere gis adgang til å ta hverandres etternavn. Kravet er at de enten har bodd sammen i minimum to år eller har felles barn.

Undersøkelsen

Artikkelen bygger på data fra spørreundersøkelsen *Fremtidsplaner, familie og samliv* (FFS 2003) som våren 2003 ble gjennomført av Statistisk sentralbyrå med støtte fra Norges forskningsråd. 6 317 kvinner og menn med minst en norskfødt forelder deltok i undersøkelsen. Kvinnene var i alderen 20-44 år (født 1959-1983), mens mennene var 23-47 år gamle (født 1956-1980).

Respondentene fylte selv ut spørreskjemaet. Utvalget var landsrepresentativt med et frafall på 37 prosent, noe som ikke er en uvanlig frafallsprosent i denne typen postale studier. Informasjon om respondentenes bosted, inntekt samt deres egen og foreldrenes utdanning er hentet fra SSBs registre.

Fortsatt mangler det tall for hvor mange som velger den ene eller den andre løsningen. I hvilken grad lovens intensjoner om likestilling er nedfelt i faktisk atferd, vet vi derfor lite om. Nyere norske undersøkelser tyder imidlertid på at kvinner i langt større grad overtar mannens etternavn ved giftermål enn vice versa. Fjellhaug (1998) fant i sin studie av navnevalg ved ekteskapsinngåelse i Oslo i 1995 at 32 prosent av kvinnene beholdt sine egne navn, mens så mye som 68 prosent overtok mannens navn, enten ved å skifte til hans navn alene (30 prosent) eller ved å beholde sitt eget etternavn som mellomnavn (38 prosent). Kun 1,6 prosent av mennene som giftet seg i Oslo i 1995 tok kvinnens etternavn (Fjellhaug 1998). Hvor representativt dette Oslo-mønsteret er for skikkene ellers i landet, er imidlertid vanskelig å si.

En landsrepresentativ undersøkelse

I 2003 gjennomførte Statistisk sentralbyrå en landsrepresentativ undersøkelse om familie og samliv. Den rettet seg mot unge og yngre voksne, nærmere bestemt kvinner og menn i alderen 20-47 år (se boks om undersøkelsen). Som en del av denne undersøkelsen ble det blant annet spurt om en hadde skiftet etternavn i forbindelse med giftermål. De ugifte, det vil si personer som aldri hadde vært gift, ble isteden spurt om hva de regnet med å gjøre dersom de giftet seg.

De fleste kvinner beholder pikenavnet som mellomnavn

Våre data bekrefter at kvinner i all hovedsak overtar mannens navn når de gifter seg. Av unge og yngre voksne kvinner med ekteskaperfaring oppga 46 prosent at de hadde valgt å ta mannens slektsnavn som sitt nye etternavn, men at de dessuten hadde beholdt sitt pikenavn som mellomnavn. Noe færre, 34 prosent, hadde tatt mannens navn og kuttet ut sitt eget slektsnavn. De som hadde valgt å beholde sitt eget slektsnavn var i klart mindretall, nærmere bestemt 20 prosent (se figur 1).

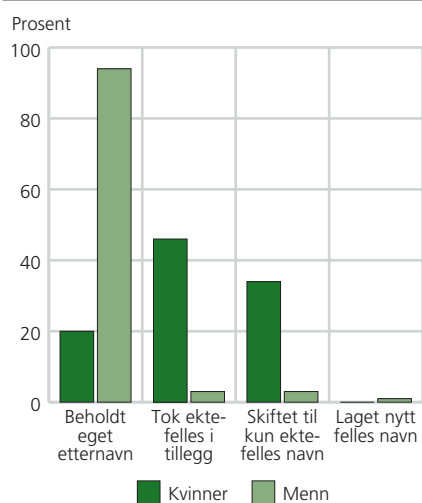
Som ventet, var det langt færre menn som hadde skiftet navn i forbindelse med at de giftet seg. Mens kvinnene med sine valg fordeler seg på tre ganske store grupper, er mennene så godt som unisone. 93 prosent av mennene endret ikke etternavn da de giftet seg. Det vil si at bare 7 prosent hadde gjort en endring. Av disse valgte 3 prosent å ta konas navn i tillegg, og like mange hadde valgt å bare ha konas slektsnavn som sitt etternavn (se figur 1).

En kombinasjon av begge etternavn til et nytt fellesnavn, enten ved å kombinere de to navnene med bindestrek eller ved å satse på et nytt navn uavhengig av sine tidligere navn, var svært lite vanlig. Ytterst få, nærmere bestemt 0,3 prosent av kvinnene og 1 prosent av mennene hadde satset på et nytt etternavn. Som tidligere nevnt, ble denne muligheten vesentlig enklere med den nye navneloven i 2003. Effekten av denne loven fanges imidlertid knapt opp i vår undersøkelse siden den ble gjennomført bare noen måneder etter at lovendringen trådte i kraft.

Store kjønnsforskjeller også blant ugifte

Undersøkelsen rettet seg også til dem som var ugifte på intervju tidspunktet, det vil si kvinner og menn som verken var, eller hadde vært gift. Denne gruppen ble spurt om hvordan de ville løse navnespørsmålet dersom de en dag skulle gifte seg.

Figur 1. Valg av etternavn ved giftermål. Kvinner (20-44 år) og menn (23-47 år) med ekteskaperfaring. Prosent

Kjønnsforskjellene er i store trekk de samme som blant gifte menn og kvinner. Også ugifte menn er lite innstilt på å endre navn, 82 prosent regnet med å ikke skifte navn dersom de giftet seg. 5 prosent av mennene uten ekteskaperfaring ser for seg at de vil kombinere sitt og ektefelles etternavn, mens 1 prosent planlegger å overta konas navn (se figur 2).

I likhet med de gifte kvinnene er kombinasjonen ektefelles navn og pikenavnet som mellomnavn det mest valgte (38 prosent) også blant de ugifte. Men alternativet å beholde eget navn avanserer fra tredje til annen plass sammenliknet med de gifte. 28 prosent av de ugifte kvinnene sa at de ville beholde sitt eget navn dersom de giftet seg. Å skifte til ektefelles navn alene er det av de tre alternativene som får minst oppslutning blant de ugifte kvinnene (17 prosent).

Ellers merker vi oss at det fjerde alternativet, å lage et nytt felles navn, får svært beskjeden oppslutning også blant de ugifte. Dette til tross for at det for denne gruppen er blitt atskillig enklere å gjennomføre i praksis. I underkant av 1 prosent av de ugifte kvinnene og mennene ser for seg at de vil lage et bindestreksnavn, eller et annet nytt felles navn når de gifter seg. Fordi navneloven er relativt ny, er det grunn til å tro at mange av dem som ble spurt, ikke kjente til de nye reglene.

På et slikt hypotetisk spørsmål som er brukt her, må en forvente relativt store "vet ikke"-andeler. I dette tilfellet var det henholdsvis 16 prosent (kvinner) og 11 prosent (menn) som var usikre på hva de kom til å gjøre dersom de giftet seg. Kvalitative studier på området, og mer uformelle kilder som avisartikler og debattsider på Internett, tyder på at spørsmålet om navneskifte i forbindelse med giftermål engasjerer. Temaet er sensitivt for mange par, og dette gjelder nok spesielt for kvinnene (se bl.a. Kline, Stafford og Miklosovic 1996, Twenge 1997). Dette kan i seg selv være en årsak til at flere kvinner enn menn ikke vet hvilket etternavn de vil velge om de gifter seg.

Høyt utdannede kvinner beholder oftest eget navn

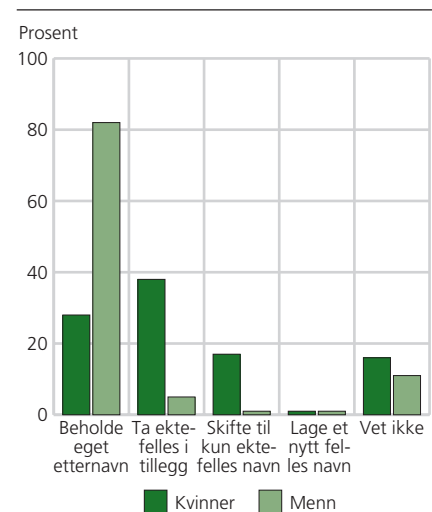
Navnevalg beskrives ofte som et svært personlig valg. Det skulle tilsi at navnevalg varierer lite med for eksempel utdanning, alder og hvor i landet en bor. Men er det slik?

Siden det i første rekke er kvinner som benytter seg av alternativene som navneloven gir, ser vi her bare på kvinner. I denne delen har vi også valgt å konsentrere oss om dem som har ekteskaperfaring, det vil si kvinner som allerede har tatt et navnevalg.

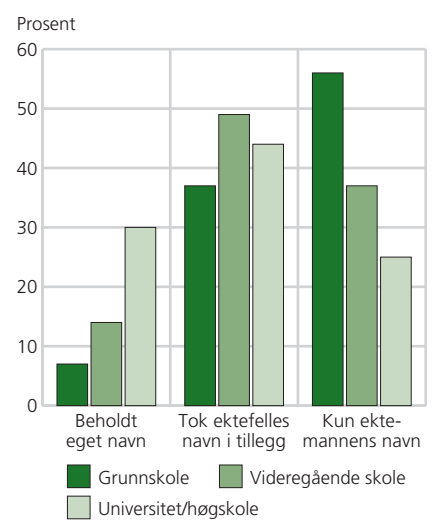
Mens tre av ti høyt utdannede kvinner beholdt etternavnet de hadde hatt som ugifte, gjorde under én av ti (7 prosent) grunnskoleutdannede kvinner det samme. Blant gifte kvinner med videregående utdanning, hadde 14 prosent holdt fast på sitt eget etternavn i forbindelse med giftermålet (se figur 3).

Tilsvarende variasjoner finner vi hos kvinner som ga avkall på eget slektsnavn. 56 prosent av grunnskoleutdannede kvinner og 37 prosent av kvinner med videregående skole overtok ektemannens etternavn da de giftet seg. Denne løsningen hadde bare en fjerdedel av de universitetsutdannede kvinnene valgt.

Figur 2. Valg av etternavn ved eventuelt giftermål. Ugifte kvinner (20-44 år) og menn (23-47 år). Prosent

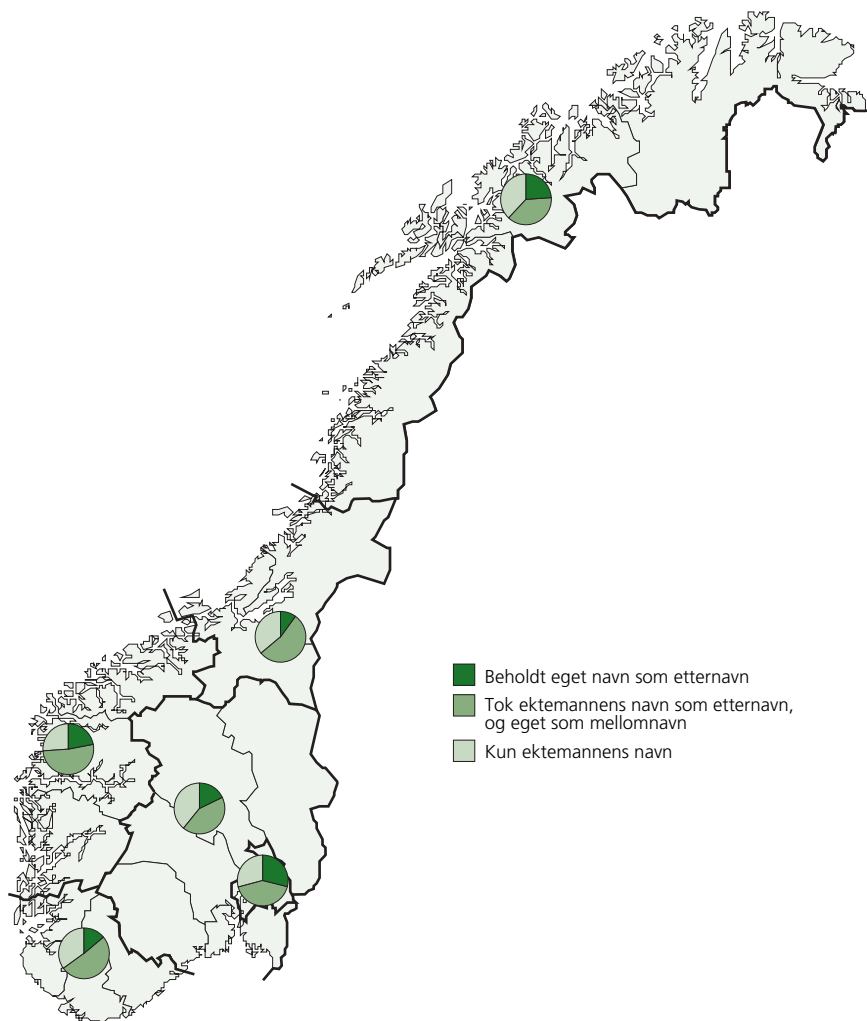

Figur 3. Valg av etternavn ved giftermål, etter høyeste fullførte utdanningsnivå. Gifte kvinner (20-44 år). Prosent

Tabell 1. Valg av etternavn ved giftermål etter bosted. Gifte kvinner (20-44 år). Prosent

	Hele landet	Oslo og Akershus	Østlandet	Agder og Rogaland	Vestlandet	Trøndelag	Nord-Norge
Beholdt eget navn som etternavn	20	29	18	14	22	10	24
Tok ektemannens navn som etternavn, og eget som mellomnavn	46	42	43	51	52	54	38
Kun ektemannens navn	34	29	39	35	26	36	38
N	1434	274	377	257	267	119	140

Figur 4. Valg av etternavn ved giftermål, etter bosted. Gifte kvinner (20-44 år). Prosent

Kartgrunnlag: Statens kartverk.

Å ta ektefellens etternavn i tillegg til sitt eget var det mest populære alternativet for kvinner i de to øverste utdanningsgruppene. Nesten halvparten av kvinner med videregående utdanning og noe færre (44 prosent) universitets- eller høyskoleutdannede kvinner beholdt pikenavnet som mellomnavn (se figur 3). Også en stor andel av de grunnskoleutdannede kvinnene hadde tatt vare på sitt opprinnelige etternavn som mellomnavn (37 prosent).

Å beholde eget navn – et storbyfenomen?

Kvinner bosatt i Oslo og Akershus er de som oftest beholder navnet sitt. I den andre enden av skalaen finner vi kvinner fra Agderfylkene og Rogaland samt Trøndelag. Nærmere tre av ti gifte kvinner fra Oslo og Akershus beholdt pikenavnet som eneste etternavn da de giftet seg, sammenliknet med én av ti trøndere og 14 prosent av kvinnene bosatt i de sørligste fylkene. Ellers i landet varierer prosentandelen kvinner som ikke byttet navn mellom 18 (Østlandet ellers) og 24 (Nord-Norge) (se figur 4/tabell 1).

De ivrigste navnebytterne finner vi på Østlandet (med unntak av Oslo og Akershus) og i Nord-Norge. Begge steder tok om lag fire av ti kvinner ektemannens etternavn da de giftet seg. Lavest navneskiftefrekvens finner vi i Oslo og Akershus og på Vestlandet der færre enn tre av ti byttet etternavn.

Også andelen av de gifte kvinnene som har tatt ektefellens navn i tillegg til pikenavnet, varierer med hvor i landet de bor. Mens over halvparten av kvinnene fra Agder og Rogaland, Vestlandet og Trøndelag hadde beholdt pikenavnet som mellomnavn, var dette mindre vanlig i Nord-Norge (38 prosent), Oslo og Akershus og Østlandet ellers (42 og 43 prosent) (se tabell 1).

Å beholde eget navn er langt vanligere i storbyene enn ellers i landet. Én av tre kvinner bosatt i Oslo, Bergen eller Trondheim hadde gjort det. Utenom storbyene var det bare en knapp femtedel som lot være å endre navn (se figur 5). Og mens en fjerdedel av storbykvinnene tok ektemannens navn alene, valgte om lag en tredjedel (35 prosent) av kvinnene bosatt utenom de tre største byene det samme alternativet.

Oppsummering og diskusjon

Det har vært hevdet at kjøp av gaver til familie og venner er det området der likestillingen kanskje har kommet kortest. Det er vanligvis kvinner som sørger for slike innkjøp (Borch 1994, Bøe og Wærness 2005). Mange vil nok ikke bekreftende til dette. Men, som vi har sett i denne artikkelen, er navneskikker ved ekteskapsinngåelse et annet område som konkurrerer om likestillingens jumboplass.

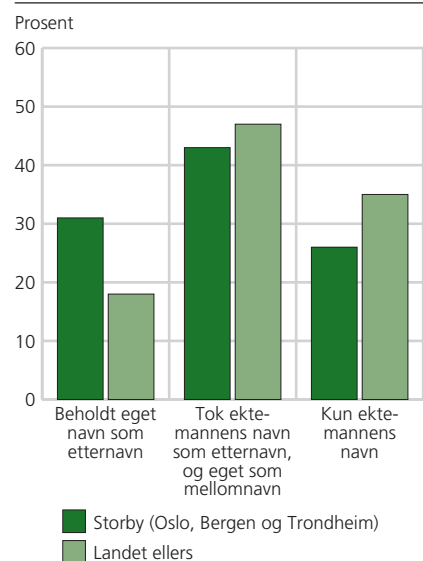
Lovgivningen er ikke lenger et hinder for likestilling i navnevalg, og som vist over, åpnet navneloven for full likestilling i 1979. Dessuten skulle den rådende likestillingsideologien tilsi mindre oppslutning om tradisjonelle navnevalg, og mer vekt på å beholde eget navn. En kunne også forvente større likhet mellom kjønnene, det vil si at navneskifte ble vanligere blant menn.¹

I tillegg til svakere sosiale og juridiske restriksjoner på navnevalg, har familiemønsteret endret seg. Særlig kunne den markerte veksten i skilsmissehyppigheten fra siste halvdel av 1960-tallet tenkes å være et argument mot tradisjonelle navnevalg. Underforstått at de som velger å ta ektefellens navn, oftere enn tidligere risikerer å sitte igjen med etternavnet til "eksen", eller å måtte skifte etternavn nok en gang.

De aller fleste som deltok i undersøkelsen, hadde giftet seg i løpet av de to siste tiårene, altså etter at påbudet om at kvinner skulle bytte til mannens etternavn ble opphevet.² En skulle derfor ventet at flere menn tok konas etternavn, at begge beholdt sitt eget, eller alternativt at flere av ekteparene som har giftet seg etter 2003 laget et nytt felles etternavn. Like fullt bekrefter våre funn at det i all hovedsak er kvinner som bytter og menn som beholder navn når de gifter seg. Åtte av ti kvinner hadde valgt å ta mannens etternavn. Kvinner som beholder sitt eget etternavn, og menn som tar ektefellens etternavn, må fortsatt sies å representere et brudd med etablerte navnetradisjoner.

Som vi har sett, varierer kvinners valg av etternavn med deres utdanningsnivå og bosted. Kvinner med høyskole – eller universitetsutdanning og de som er bosatt i storbyer, er klart mindre tradisjonelle i sine navnevalg enn andre kvinner. Om dette skyldes at høyt utdannede, urbane kvinner er mer bevisst sin egen identitet, eller mindre tradisjonsbundet er vanskelig å si.³ At det spesielt er høyt utdannede kvinner som velger å beholde eget navn bekreftes i flere internasjonale og norske studier (se bl.a. Johnson og Scheuble 1995, Scheuble, Klingemann og Johnson 2000, Fjellhaug 1998). Om de også er trendsettere når det gjelder navnevalg, er vanskelig å si. Kanskje følger de andre kvinnene etter, kanskje vil de holde fast på sine tradisjoner.

Figur 5. Valg av etternavn ved giftermål. Storbyer og landet ellers. Gifte kvinner (20-44 år). Prosent

¹ To svenske studier fra henholdsvis 1975 og 1989 viste at yngre personer var blitt mindre tradisjonelle i sine navnepreferanser. Det gjaldt både kvinner og menn, men mennene var mer tradisjonelle enn kvinnene (Troost 1991).

² I overkant av 90 prosent av kvinnene og mennene hadde giftet seg etter 1980.

³ Vår studie gir ingen muligheter for å se på i hvilken grad selve navnet påvirker sannsynligheten for et navneskifte. Nærmere bestemt om personer med mer vanlige slektsnavn er mer tilbøyelige til å skifte navn, mens de med sjeldne navn oftere holder på sitt opprinnelige navn. Det var for eksempel en stor nedgang i bruken av sen-navn i løpet av etterkrigstiden (NOU:1 2001), noe som kan bety at dette er etternavn som det er lettere å gi avkall på. Men om det er slik at selve navnet er avgjørende, må det i så fall i langt større grad gjelde for kvinner enn for menn siden de aller fleste menn uansett beholder eget navn.

Referanser

- Borch, A. (1994): "Hei hå, nå er det jul igjen..." En kvantitativ studie av innkjøp, giving og mottak av julegaver, Arbeidsrapport nr. 10, Oslo: Statens institutt for forbruksforskning (SIFO).
- Bøe, J. B. og K. Wærness (2005): "Vi vil vel være prototypen på likestilt økonomi". Om økonomiske forvaltningssystemer i norske barnefamiliehushold", *Sosiologisk tidsskrift*, 13(1): 29-44.
- Fjellhaug, M. (1998): Hans eller hennes? Valg av slektsnavn ved giftermål. Hovedoppgave i nordisk, Universitetet i Oslo.
- Johnson, D. R. og L. K. Scheuble (1995): "Women's Marital Naming in Two Generations: A National Study", *Journal of Marriage and The Family*, 57 (3): 724-32.
- Kline, S. L., L. Stafford og J. L. Miklosovic (1996): "Women's Surnames: Decisions, Interpretations and Associations with Relational Qualities", *Journal of Social and Personal Relationships*, 13(4): 593-617.
- Lov av 9. februar 1923 nr. 2 om personnavn.
- Lov 2002-06-07 nr. 19: Lov om personnavn (navneloven), <http://www.lovdata.no/all/hl-20020607/019.html> (30.03.2005).
- NOU (2001:1): Lov om personnavn. Tradisjon, liberalisering og forenkling, Oslo: Statens forvaltningstjeneste.
- Innst. O. VIII. (1922): Innstilling fra justiskomiteen om utferdigelse av lov om personnavn (Ot.prp. nr.12 for 1922), Kristiania: Justiskomiteen.
- Scheuble, L. R., K. Klingemann og D. R. Johnson (2000): "Trends in Women's Marital Name Choices: 1966-1996", *Names*, 48(2): 105-14.
- Thørnblad, R. (2003): Tradisjonell praksis i moderne samfunn. En analyse av kvinners navnebytte ved ekteskapsinngåelse, Hovedoppgave i sosiologi, Universitetet i Tromsø.
- Trost, J. (1991): What's in a Surname? Family Reports 19. Uppsala: Uppsala Universitet.
- Twenge, J. M. (1997): "Mrs. His Name". Women's Preferences for Married Names", *Psychology of Women Quarterly*, 21(1997): 417-29.
- Utne, I. (2002): "Gifte kvinners etternavn, slektsnavn og mellomnavn", *Genealogen* (2) 2002: 5-19.

Takk til amanuensis Ivar B. Utne, Universitetet i Bergen, for nyttige kommentarer.

Etternavn, så vel som fornavn, er en viktig del av vår identitet. Hvilket etternavn vi velger, kan ha sine rasjonelle begrunnelser, men symbolske hensyn må også antas å veie tungt. Tradisjonen med å skifte til mannens navn har spesielt fra feministisk hold blitt ansett som en skikk som reproduserer patriarkalske strukturer og bidrar til fastlåste kjønnsrollemønstre (se blant annet Kline m.fl. 1996). Med andre ord kan det å gi slipp på pikenavnet i forbindelse med giftermål være uttrykk for at det fortsatt er naturlig å betrakte kvinnen som den minst selvstendige part i et parforhold.

Det kan selvsagt reises spørsmål om navnevalg er en god likestillingsindikator. De konkrete ringvirkningene av navnevalg ved ekteskapsinngåelse er få, om noen. Den reelle likestillingskampen i et parforhold vil nok utspilles på helt andre og viktigere arenaer.